

ÖĞRETMENLERİN ÖZ YETERLİLİK ALGILARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

EXAMINATION OF TEACHERS' PERCEPTIONS OF SELF-EFFICIENCY ACCORDING TO DEMOGRAPHIC VARIABLES

Tuba ŞENGÖR¹, Yasin YEŞİLYURT², Yılmaz ÇELİKSOY³

Makalenin Alanı: Eğitim Teknolojileri

Makale Bilgileri

Geliş Tarihi

07.03.2022

Kabul Tarihi

04.04.2022

Anahtar Kelimeler

Öz Yeterlilik,
Öğretmen, Eğitim

Özet

Öz-yeterlilik, bireyin belirli bir faaliyeti göstermek için ihtiyaç duyulan bir faaliyeti organize etme ve başarılı bir şekilde gerçekleştirme kabiliyetine ilişkin öz değerlendirmedir. Başka bir deyişle, kişinin bir şeyler yapıp yapamayacağına olan güveni ve özgüvenidir. Bu inançlar, insanların nasıl hissettiklerini, düşündüklerini, kendilerini motive ettiklerini ve davrandıklarını gösterir. Yine öğretmen özyeterliliği denilince akla öğretmenle ilgili mesleki yeterlilikler gelmektedir. Bu yetkiler; öğrenme stratejilerini kullanmada öğretmen becerileri, sınıf yönetimi becerileri, ölçme ve değerlendirme becerileri ve daha fazlasıdır. Bu çalışmada, İstanbul ilinde Maltepe ve Pendik ilçelerinde ilkokullarında görev yapan öğretmenlerden geri bildirim almak amacıyla Tschannen-Moran ve Hoy (2001) tarafından geliştirilen ve Türkçe için geçerlik ve güvenirlik çalışması Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından yapılan Öğretmen Öz Yeterlilik Ölçeğinde yararlanılmıştır. 124 öğretmen üzerinde yapılan anket sonucunda öğretmenlerin öz yeterlilikleriyle demografik özellikleri arasında ilişki bulunamamıştır.

Article Info

Received

07.03.2022

Accepted

07.04.2022

Keywords

Self-Efficacy,
Teacher, Education

Abstract

Self-efficacy is an individual's self-assessment of his or her ability to organize and successfully perform an activity needed to perform a particular activity. In other words, it is the confidence and self-confidence of one's ability to do something. These beliefs show how people feel, think, motivate themselves, and behave. Again, when it comes to teacher self-efficacy, professional competencies related to teachers come to mind. These powers are; teacher skills in using learning strategies, classroom management skills, assessment and evaluation skills and more. In this study, the Teacher Self-Efficacy Scale developed by Tschannen-Moran and Hoy (2001) and a validity and reliability study for Turkish was conducted by Çapa, Çakıroğlu and Sarıkaya (2005) was used in order to receive feedback from teachers working in primary schools in Maltepe and Pendik districts in Istanbul. As a result of the survey conducted on 124 teachers, no relationship was found between teachers' self-efficacy and their demographic characteristics.

1. GİRİŞ

Öğretmenlerin öz-yeterlilikleri, davranışlarının ve motivasyonlarının sadece en önemli parçası değil, aynı zamanda öğretmenlerin yaşamdaki eylemlerini de etkiler. Zaman zaman

¹ Tepebaşı ilçe milli Eğitim Müdürlüğü, Eskişehir, e-mail: tubasengor@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7471-2578 (Sorumlu Yazar / Corresponding Author)

² Toki Maltepe İlkokulu, İstanbul, e-mail: yasiniesilyurt7@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-0884-7559

³ Toki Maltepe İlkokulu, İstanbul, e-mail: y_celiksoy@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-2387-4574

öğretmenler karşılaştıkları zorlukların üstesinden gelemeyeceklerini düşünürler ve kendilerini yetersiz hissetmeye başlarlar. Duygu ve düşüncenin öğretmenlerin öz denetim düzeyinden kaynaklandığı varsayılabilir.

Öz yeterliliği yüksek öğretmenler öğrenci odaklı yaklaşımı tercih ederler, zaman yönetimi etkilidir, öğrencilerin doğru davranışlarından dolayı öğrencilerini güçlendirir, mantıklı çözümler geliştirebilecekleri verimli, güvenli, etkili ve iyimser bir yapıya sahiptirler. Ancak yeterlilik inançları düşük öğretmenler öğretmen merkezli bir yaklaşımı tercih ederler, zamanı yönetmekte zorlanırlar ve çoğu zaman öğrencilerin doğru cevaplarını pekiştirmezler (Telef, 2011).

Öğretmenlerin özgüvenleri sınıflarındaki eğitim sürecine de yansır. Öz yeterliliği yüksek öğretmenler sınıfı yönetmede, öğrencilerle etkileşimde bulunmada ve öğretim stratejilerini kullanmada etkili olabilir. Bu da öğrencinin akademik başarısını olumlu etkiler. Bu nedenle iyi yetişmiş öğretmen adaylarının her şeyden önce öz yeterliliklerinin yüksek olması gerekmektedir. Çalışmada öğretmenlerin öz yeterlilik düzeyleri ile çeşitli demografik bilgilerinin ilişkisi değerlendirilmiştir.

1.1. Öz Yeterlilik

Öz yeterlilik kavramı, bir kişinin becerilerinin bir işlevi değil, becerilerini kullanarak neler başarabileceklerini değerlendirmenin bir ürünüdür. Öz yeterlilik, kişinin çeşitli olaylarla başa çıkabilme, hedeflenen bir organizasyonu başarıyla uygulayabilme, bunu kendi sınırlarına uygun olarak uygulayabilme, kendine güven, algılama ve kendini yansıtma yeteneğidir (Senemoğlu, 2002).

Yapılan bazı çalışmalarda, Bandura'nın "self-efficacy" "öz yeterlilik" kavramına, Yiğit (2001) yetkinlik beklentisi, Kurbanoglu (2004) öz yeterlik inancı, Bozgeyikli, Bacanlı ve Doğan (2009) öz yetkinlik, Akkoyunlu ve Kurbanoglu (2003) öz yeterlik algısı benzer ve farklı kavramsallaştırma ve adlandırmalarda bulunmuştur. Farklı adlarda literatürde geçmiş olsa da araştırmaların genelinde Bandura' nın öz-yeterlik (selfefficacy) tanımlamasına gönderme yapılmıştır (Aksoy ve Dikmen, 2009).

1.2. Öğretmen Öz Yeterliliği

Günümüzde gelişen teknolojinin etkisi altında, bilgi kaynaklarının hızla büyümesiyle kolaylıkla elde edilen bu bilgide, öğretmenlerin hangi bilgilerin doğru, hangisinin yanlış veya asılsız olduğunu bilme olasılıkları her zamankinden daha fazladır, programın nitelikli olması gerekmektedir. Sonuç olarak, küreselleşmenin faydalarını anlayan ve anlayan öğretmenlerin

yetiştirilmesi gerekmektedir. Özellikle öğrencilerinin ihtiyaç duydukları bilgiyi nereden ve nereden aldıklarını bilen, kendilerini ve öğrencilerini yeni bilgilerle güncel tutan ve bunun için aktif olarak çalışan, kaliteli, araştırmacı yönleri daha açık olması gerekmektedir. Yirminci yüzyılın son çeyreğinde ortaya çıkan kalite kavramının gelecekte insan kalitesinin gelişimine odaklandığı düşünüldüğünde, öğretimin birinci önceliğinin öğrenmeye odaklanmak olduğu kolayca anlaşılabilir (Yetim ve Göktaş, 2004: 544).

Eğitim sisteminin başarısı birçok yönden sistemi yöneten öğretmenlerin niteliklerine bağlıdır. Toplumun ihtiyaç duyduğu rekabet ortamının ayrılmaz bir parçası olan nitelikli eleman temininde önemli rol oynayan öğretmenler her zaman ilgi odağı olmakta ve öğretmen yetiştirmek için dünya çapında pek çok araştırma yapılmaktadır. Hemen hemen tüm araştırmalar, eğitim sisteminin ana unsurunun öğretmenler olduğunu ve sistemin başarısının öğretmenlerin özellikleriyle yakından ilişkili olduğunu vurgulamaktadır (Erişen ve Çeliköz, 2003).

Toplumun önemli bir bölümünü etkileyen öğretmenlerin kişisel etkililik duygularının farkında olmaları ve kendi alanlarında veya kişisel konularda etkili olmalarına katkı sağlayacak adımlar atmaları önemlidir. Dolayısıyla bu durum öğretmenin okula ve derse yönelik tutumunu da etkilemektedir. Bir öğretmenin öğrenme sürecindeki uygunsuz kişisel davranışı, öğrencide okula ve sınıfa karşı olumsuz bir tutum oluşturmaya ve bu da öğrencinin başarısız olmasına neden olabilir (Albayrak, 2015: 58).

Etkili bir öğretmenin sahip olması gereken bir diğer önemli değişken ise mesleki donanım ve becerilerdir. Bu beceriler genel kültür, alan bilgisi, mesleki bilgi ve iletişim becerilerini içerir. Bir öğretmenin görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebilmesi, mesleki yeterliliği oluşturan niteliklerin iyi düzeyde olmasına bağlıdır (Erişen ve Çeliköz, 2003).

Öğretmen, içinde yaşadığı toplumun sosyal ve kültürel özelliklerini bilmelidir. Yerel, ulusal ve evrensel kültürel özellikleri ve değerleri öğrencilere aktarabilmelidir. Toplumdaki yaygın yanlışları ve değerleri uygun bir yaklaşımla düzeltmek; yardımcı olmalı ve bu değerleri doğru bir şekilde öğrenmelerini sağlamalıdır. Öğretmen, ülkedeki ve dünyadaki değişiklikleri yakından takip etmeli ve gerektiğinde öğrencilerle paylaşmalıdır (Kablan vd., 2013)

Öğretmenin; öğretim programlarında ve bu programlarda belirtilen hedeflere ulaşmak için öğretim sürecinde uygun yöntem ve stratejileri seçip uygulayabilecek beceri ve özelliklere sahip olmaları beklenmektedir. Programlarda yer alan disiplinlere ilişkin bilgi,

kavram ve yaklaşımlar, öğrencilerin bu disiplinlerle ilgili becerilerini geliştirmelerine olanak sağlamalıdır. Alan bilgisinden yoksun, bilimsellikten uzak, doğru ve uygun öğretim yöntemlerini seçmeyi ve kullanmayı bilmeyen bir öğretmen, kaçınılmaz olarak kötü ve başarısız olacaktır. Öğretmenlerin öz yeterliklerine olan inançlar, öğrencilerin öğrenmesini etkileme yeterliliğine olan inançlardır (Çetin, 2008).

Yüksek öz yeterlilik inancına sahip öğretmenler, öğrencilerin başarılı olmalarına yardımcı olur ve öğrenme güçlüğü çeken öğrencilere göre daha sabırlıdır (Karamustafaoğlu, 2012). Öz yeterlilik inancı düşük öğretmenler, imkanlarının ötesinde olduğunu düşündükleri etkinlikleri planlamazlar, öğrenme güçlüğü çeken öğrencilerle fazla vakit geçirmezler, eğitimi tüm öğrencileri kapsayacak şekilde çeşitlendirmek için gayret göstermezler. Öğretmen etkililiği ile öğrenci başarısı, öğrenci motivasyonu ve öğrencilerin öz yeterliklerine olan güvenleri arasında güçlü bir ilişki olduğu varsayılmaktadır (Çetin, 2008).

1.4. Araştırmanın Önemi

Eğitim kurumlarında liderlik eksikliği, Türk eğitim sisteminin karşı karşıya olduğu en önemli zorluklardan biridir. Okulların başarılı olması, gelişimi ve değişimi sağlıklı bir şekilde sürdürmesi ve geleceğin eğitim sistemini oluşturması için yeni ve dönüşümcü liderlere ihtiyaç vardır. Bu amaçla eğitim liderleri yani okul yöneticileri ile bilgi ve eğitim teknolojilerinin bütünleştirilmesinde insanlar kilit rol oynayacaktır. Okul yöneticilerinin teknolojik liderliklerinin yeterliliği konusunda yapılan çalışmalar literatürde eksik olarak görülmüş ve İstanbul ilindeki yöneticiler üzerinde bu çalışma yapılmıştır.

1.5. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma öğretmenlerin öz yeterlilik düzeylerinin tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmada öğretmenlerin demografik özellikleriyle öz yeterlilik düzeyleri arasındaki ilişkilerin tespiti esas amaç edinilmiştir.

1.6. Problem Cümlesi

Çalışmada öğretmen öz yeterliliği araştırılmıştır. Problem cümlesi ise; öğretmenlerin öz yeterlilik düzeyleriyle demografik özellikleri arasında anlamlı ilişki var mı?

1.7. Alt Problemler

1. Öz yeterlilik yaşa göre farklılık gösterir mi?
2. Öz yeterlilik cinsiyete göre farklılık gösterir mi?
3. Öz yeterlilik medeni duruma göre farklılık gösterir mi?
4. Öz yeterlilik öğrenim durumuna göre farklılık gösterir mi?

5. Öz yeterlilik okulda görev yapılan süreye göre farklılık gösterir mi?
6. Öz yeterlilik mesleki kıdeme göre farklılık gösterir mi?
7. Öz yeterlilik görev yapılan okulun bulunduğu bölgenin sosyo ekonomik durumuna göre farklılık gösterir mi?

2. YÖNTEM

Aşağıdaki bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizi başlıkları yer almaktadır.

2.1. Araştırma Deseni

Bu araştırma betimsel bir araştırmadır. Araştırma metodolojisi, tarama modeli yöntemidir. Tarama modeli, belirli grup özelliklerini belirlemek için veri toplamayı amaçlayan bir çalışmadır (Büyüköztürk, 2012). Karasar'a (2014) göre tarama modelleri, geçmişte ya da mevcut bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yöntemleridir. Araştırılan bir olay, kişi veya nesnenin bağlamı ve doğası anlatılmaya çalışılır. Tanısal model, olayların nedenleri üzerinde durmak yerine, koşullar, özellikleri ve aralarındaki ilişki arasında bir ilişki bulmaya çalışır.

Bu çalışmada, İstanbul ilinde Maltepe ve Pendik ilçelerinde ilkokullarında görev yapan öğretmenlerden geri bildirim almak amacıyla Tschannen-Moran ve Hoy (2001) tarafından geliştirilen ve Türkçe için geçerlik ve güvenirlik çalışması Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından yapılan Öğretmen Öz Yeterlilik Ölçeğinde yararlanılarak araştırma modeli kullanılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın örneklemini, 2022 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Maltepe ve Pendik ilçelerindeki ilkokullarda görev yapan öğretmenler oluşturmuştur. Çalışma grubunda 124 yönetici yer almıştır. Tablo 1'de çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 1. Cinsiyete Göre Katılımcıların Durumu

Gruplar	Cinsiyet		TOPLAM	
	Kadın	Erkek		
	f	f	f	%
	89	35	124	100

Tablo 1 incelendiğinde 89 kadın katılımcı, 35 erkek katılımcı olmak üzere toplam 124 kişilik çalışma grubunun olduğu görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Öğretmen Öz Yeterlilik Ölçeği: Araştırmada sınıf öğretmenlerinin öz yeterlilik inançlarını belirlemek amacıyla Tschannen-Moran ve Hoy (2001) tarafından geliştirilen ve Türkçe için geçerlik ve güvenirlik çalışması Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından yapılan Öğretmen Öz Yeterlilik Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin orijinali 5' li likert tipinde olup 24 maddeden ve dört alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek geçerlilik ve güvenirlik çalışması kapsamında örneklem grubunun dışında 200 kişilik bir öğretmen grubuna uygulanmıştır. Ölçekle ilgili olarak sonraki aşamada maddelerin analiz için uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla KMO ve Barlett Testleri yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar neticesinde KMO değeri ,94; Bartlett testi 2526,137; df: 276 ve $p = ,000$ olarak bulunmuştur. Dört alt boyut ve toplam 24 maddeden oluşan Öğretmen Öz Yeterlilik Ölçeği' nin kümülatif varyansı açıklama oranı 59,780 olarak bulunmuştur. Maddelerin faktör yükleri ise ,44 ile ,75 arasında değişmektedir.

Ölçek 4 alt boyuttan oluşmaktadır. 13-15-16-17-19-21-22 maddeleri sınıf yönetimi alt boyutunu, 7-8-10-11-18-20 maddeleri öğretim stratejileri alt boyutunu, 3-4-5-6-9 Maddeleri güdüleme alt boyutunu, 1-2-12-14-23-24 maddeleri öğrenci katılımı alt boyutunu oluşturmaktadır. Uygulama kapsamında güvenirlik çalışması sonuçlarına göre 24 maddelik ölçeğin bütünüyle ilgili Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı, 95 olarak bulunmuştur.

2.4. Veri Toplama Süreci

Katılımcılara anketler Google Form üzerinden ulaştırılmıştır.

2.5. Veri Analizi

T-Testi ve Anova testleri SPSS programında yapılarak veriler çözümlenmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın verilerine dayalı olarak elde edilen bulgulara ve bulgulara ait yorumlara yer verilmektedir.

3.1. Birinci probleme ilişkin bulgular

Öz yeterliliğin yaş bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 2. Öz Yeterliliğin Yaş Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	F	p
Sınıf Yönetimi Alt Boyutu	25-35	69	3,60	,370	,831	,438
	36-45	33	3,59	,578		
	46-60	22	3,73	,339		
Öğretim stratejileri Alt Boyutu	25-35	69	3,83	,225	,115	,891
	36-45	33	3,80	,300		
	46-60	22	3,83	,290		
Güdüleme Alt Boyutu	25-35	69	3,68	,320	,307	,736
	36-45	33	3,64	,458		
	46-60	22	3,72	,378		
Öğrenci katılımı Alt Boyutu	25-35	69	3,44	,428	3,594	,030
	36-45	33	3,50	,446		
	46-60	22	3,72	,396		

Analiz sonuçlarına göre öz yeterlilik puanı yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.2. İkinci probleme ilişkin bulgular

Öz yeterliliğin cinsiyet bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Öz Yeterliliğin Cinsiyet Açısından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	t	p
Sınıf Yönetimi Alt Boyutu	Kadın	89	3,61	,447	-,492	,732
	Erkek	35	3,65	,386		
Öğretim stratejileri Alt Boyutu	Kadın	89	3,82	,249	-,053	,622
	Erkek	35	3,82	,278		
Güdüleme Alt Boyutu	Kadın	89	3,68	,368	-,211	,487
	Erkek	35	3,67	,379		
Öğrenci katılımı Alt Boyutu	Kadın	89	3,50	,426	-,284	,593
	Erkek	35	3,52	,468		

Analiz sonuçlarına göre öz yeterlilik cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

3.3. Üçüncü probleme ilişkin bulgular

Öz yeterliliğin medeni duruma göre farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 4. Öz yeterliliğin Medeni Durum Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	t	p
Sınıf Yönetimi Alt Boyutu	Evli	92	3,61	,439	-,313	,744
	Bekar	32	3,64	,407		
Öğretim stratejileri Alt Boyutu	Evli	92	3,83	,258	,359	,683
	Bekar	32	3,81	,256		
Güdüleme Alt Boyutu	Evli	92	3,68	,384	,075	,342
	Bekar	32	3,68	,328		
Öğrenci katılımı Alt Boyutu	Evli	92	3,49	,434	,871	-,541
	Bekar	32	3,54	,448		

Analiz sonuçlarına göre öz yeterlilik puanının medeni duruma göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>0,05$).

3.4. Dördüncü probleme ilişkin bulgular

Öz yeterliliğin öğrenim durumu bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 5. Öz Yeterliliğin Öğrenim Durumu Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	t	p
Sınıf Yönetimi Alt Boyutu	Lisans	109	3,65	,416	1,734	,893
	Yüksek Lisans	15	3,44	,497		
Öğretim stratejileri Alt Boyutu	Lisans	109	3,83	,246	1,506	,027
	Yüksek Lisans	15	3,73	,319		
Güdüleme Alt Boyutu	Lisans	109	3,70	,373	1,408	,698
	Yüksek Lisans	15	3,56	,322		
Öğrenci katılımı Alt Boyutu	Lisans	109	3,53	,435	1,367	,899
	Yüksek Lisans	15	3,36	,437		

Analiz sonuçlarına göre öz yeterlilik puanı öğrenim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

3.5. Beşinci alt probleme ilişkin bulgular

Öz yeterliliğin okulda görev yapılan süre bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 6. Öz Yeterliliğin Okulda Görev Yapılan Süre Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	F	p
Sınıf Yönetimi Alt Boyutu	1-5 yıl	74	3,60	,430	,210	,889
	6-10 yıl	35	3,63	,476		
	11-20 yıl	10	3,70	,339		
	21 yıl ve üzeri	5	3,71	,285		
Öğretim stratejileri Alt Boyutu	1-5 yıl	74	3,81	,269	,840	,475
	6-10 yıl	35	3,81	,261		
	11-20 yıl	10	3,95	,112		
	21 yıl ve üzeri	5	3,83	,235		
Güdüleme Alt Boyutu	1-5 yıl	74	3,67	,379	,395	,757
	6-10 yıl	35	3,72	,336		
	11-20 yıl	10	3,72	,413		
	21 yıl ve üzeri	5	3,56	,433		
Öğrenci katılımı Alt Boyutu	1-5 yıl	74	3,45	,428	1,444	,233
	6-10 yıl	35	3,53	,4796		
	11-20 yıl	10	3,70	,291		
	21 yıl ve üzeri	5	3,73	,418		

Analiz sonuçlarına göre öz yeterlilik puanı okulda görev yapılan süreye göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

3.6. Altıncı alt probleme ilişkin bulgular

Öz yeterliliğin mesleki kıdem bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan Anova testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 7. Öz Yeterliliğin Mesleki Kıdem Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	F	p
Sınıf Yönetimi Alt Boyutu	1-6 yıl	30	3,66	,300	3,475	,018
	7-11 yıl	43	3,46	,530		
	12-19 yıl	26	3,74	,395		
	20 ve üzeri	25	3,73	,329		
Öğretim stratejileri Alt Boyutu	1-6 yıl	30	3,88	,175	1,736	,163
	7-11 yıl	43	3,77	,286		
	12-19 yıl	26	3,78	,277		
	20 ve üzeri	25	3,88	,253		

	1-6 yıl	30	3,72	,317		
Güdüleme Alt Boyutu	7-11 yıl	43	3,60	,406	,997	,397
	12-19 yıl	26	3,70	,349		
	20 ve üzeri	25	3,75	,379		
	1-6 yıl	30	3,53	,387		
Öğrenci katılımı Alt Boyutu	7-11 yıl	43	3,37	,488	3,365	,021
	12-19 yıl	26	3,51	,416		
	20 ve üzeri	25	3,71	,351		

Analiz sonuçlarına göre öz yeterlilik puanı mesleki kıdeme göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

3.7. Yedinci alt probleme ilişkin bulgular

Öz yeterliliğin görev yapılan okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik durumu bakımından farklılık gösterme durumunun analiz edilmesi amacıyla yapılan T- testi sonuçları tabloda verilmiştir.

Tablo 8. Öz Yeterliliğin Görev Yapılan Okulun Bulunduğu Bölgenin Sosyoekonomik Durumu Bakımından İncelenmesi

		n	Ort.	ss	t	p
Sınıf Yönetimi Alt Boyutu	Dar Gelirli	75	3,61	,424	0,82	,775
	Orta Gelirli	49	3,63	,443		
Öğretim stratejileri Alt Boyutu	Dar Gelirli	75	3,81	,257	,227	,635
	Orta Gelirli	49	3,84	,257		
Güdüleme Alt Boyutu	Dar Gelirli	75	3,68	,349	1,313	,257
	Orta Gelirli	49	3,68	,402		
Öğrenci katılımı Alt Boyutu	Dar Gelirli	75	3,44	,429	,016	,899
	Orta Gelirli	49	3,61	,430		

Analiz sonuçlarına göre öz yeterlilik puanı görev yapılan okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Öz-yeterliğe olan güvenin insan davranışı üzerinde önemli bir etkisi vardır. Bireylerin faaliyetlerini etkiler ve yönetir ve başarılarında veya başarısızlıklarında önemli bir rol oynar. İnsanlar genellikle gerçek etkililik düzeylerinden farklı olan verimlilik inançlarına sahiptir. Ayrıca, insanlar gizli güçlerini yanlış değerlendirir, hafife alır veya abartır. Bir kişinin yeteneklerini tam olarak fark etmemesi, bireylerin yeteneklerini gerektiği gibi kullanmasını

engellerken, bireyin gerçek potansiyelini biraz daha yüksek algılaması, birçok durumda aslında performans üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir.

Bireyin öğrenmesine potansiyelini sonuna kadar yönlendirme sorumluluğunu üstlenen öğretmenlerin etkililik inançları, görevlerini yerine getirmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Bu durum öğretmenin öz yeterlilik inançlarının önemini vurgulamaktadır.

Çalışmada öğretmenlerin öz yeterlilik inançlarının tespiti için 124 öğretmenle anket uygulaması yapılmıştır. Yapılan anket uygulaması neticesinde;

Analiz sonuçlarına göre öz yeterlilik puanı yaş bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bu çalışmaya benzer olarak, Yılmaz ve Çokluk Bökeoğlu (2008)'nin yaptığı çalışma da öz yeterlik ile yaş değişkeninin arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Aynı şekilde, Özata (2007) tarafından yapılan çalışmadan elde edilen sonuçlarda, ilköğretim öğretmenlerinin öz yeterlik algıları ve yaşları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır.

Öz yeterlilik cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Konuyla ilgili araştırmalara bakıldığında bazı çalışmaların bu çalışmaların sonuçlarıyla benzer sonuçlara ulaştığı, bazılarının ise farklı sonuçlara ulaştığı görülmektedir. Ay (2005) ve Usluel (2005) tarafından yapılan araştırmalar, öğretmen öz-yeterlik algılarının cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık göstermediğini bulmuştur. Ancak Ekici (2006) tarafından yapılan bir çalışmada, öğretmenlerin benlik algısı algılarının cinsiyet değişkenliğinde anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Öz yeterlilik puanının medeni duruma göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Öz yeterlilik puanı öğrenim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Guo vd. (2010) yaptığı çalışmalarda da bu çalışmayla benzer olarak öğretmen öz yeterlikleri ile eğitim durumu arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya koyulmuştur. Bu çalışmayı destekler nitelikte, Yılmaz ve Çokluk Bökeoğlu (2008) tarafından yapılan çalışmada amaç, öğretmenlerin öz yeterlik algılarının belirlenmesidir. Çalışmaya göre, öğretmenlerin, "Öğretim Yeterliği" faktöründeki algıları arasında eğitim durumu ile yeterlik arasında anlamlı fark olmadığı saptanmıştır. Demirtaş ve diğerlerinin (2011) yaptığı çalışmada amaç öğretmenlerin öz yeterlik algılarının belirlenmesi olarak belirtilmiştir.

Öz yeterlilik puanı okulda görev yapılan süreye göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir

Öz yeterlilik puanı mesleki kıdeme göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Konuyla ilgili farklı çalışmalar bize farklı sonuçlar vermektedir. Zengin ve Kapıcı (2003); Ay (2005) kıdem değişkeninin öğretmenlerin öz yeterlik algılarında önemli farklılıklar gösterdiği sonucuna varmıştır. Ekici'nin (2006) araştırmasına göre, iş deneyimi değişkeni öğretmen öz-yeterlik algısında anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Daha uzun hizmet ömrüne sahip öğretmenlerin yani daha deneyimli öğretmenlerin öz-yeterlik algılarının daha yüksek olması gerektiği varsayılabilir. Ancak öz-yeterlik algısını etkileyebilecek değişkenlerin ve kolay ulaşılabilen bazı fırsatların sınıf öğretmenlerinin öz-yeterlikleriyle ilişkili olduğu söylenebilir. Öz yeterlilik puanı görev yapılan okulun bulunduğu bölgenin sosyoekonomik durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

4.1. Öneriler

Öz yeterlilik, öğretmenlerin kişisel gelişimi ve karşısındaki insanlara, topluma faydalı olabilmesi için en önemli faktörlerden biridir. Yapılan çalışmada öğretmenlerin öz yeterliliklerinin demografik özellikleriyle kıyaslanması sağlanabilir.

İleriki çalışmalarda öğretmen öz yeterliliğinin okul başarısı üzerindeki etkisinin tespiti için değişken arttırılabilir.

Yapılan çalışmada öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. İleriki çalışmalarda örneklem grubuna okul yöneticileri, öğrenciler de dahil edilebilir.

KAYNAKÇA

- Albayrak, F. T. (2015). *İlkokul Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri İle Öğretmen Yetkinlikleri Arasındaki İlişki*. (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum
- Ay, M. (2005). *Sınıf Öğretmenlerinin Matematik Öğretimine İlişkin Öz Yeterlilik Algıları*, (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Büyüköztürk Ş., (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Yayıncılık
- Çapa, Y., Çakıroğlu, J., ve Sarıkaya, H. (2005). The Development And Validation Of A Turkish Version Of Teachers' Sense Of Efficacy Scale. *Education and Science*, 30(137), 74-81.
- Çetin, B. (2008). Fen Bilgisi Öğretimi Dersinin Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı 3.Sınıf Öğrencilerinin Fen Öğretimindeki Öz-Yeterlik İnançlarına Etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 55-71.
- Demirtaş, H., Cömert, M., ve Özer, N. (2011), Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159).
- Ekici, G. (2006). Meslek Lisesi Öğretmenlerinin Öğretmen Öz Yeterlilik İnançları Üzerine Bir Araştırma, *Eğitim Araştırmaları*, 24.

- Erişen, Y. ve Çeliköz N. (2003). Öğretmen Adaylarının Genel Öğretmenlik Davranışları Açısından Kendilerine Yönelik Yeterlilik Algıları, *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(4), 427-440.
- Guo, Y. Piasta, S. B. Justice, L. M. ve Kaderavek, J. N. (2010), Relations Among Preschool Teachers' Self-Efficacy, Classroom Quality, and Children's Language and Literacy Gains, *Teaching And Teacher Education*, 26(4), 1094-1103.
- Kablan, Z. Topan, B. ve Erkan, B. (2013). Sınıf İçi Öğretimde Materyal Kullanımının Etkililik Düzeyi: Bir Meta-Analiz Çalışması. *Kuramdan Uygulamaya Eğitim Bilimleri, Educational Sciences: Theory & Practice* - 13(3) s. 1629-1644
- Karamustafaoğlu, O., Çakır, R.ve Topuz, F. (2012). *Fen Öğretiminde Öğretmenlerin Derslerinde Materyal Ve Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*. X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, Niğde.
- Karasar, N., (2014). *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*. Ankara: Nobel yayıncılık
- Özata, H. (2007), *Öğretmenlerin Öz-Yeterlik Algılarının ve Örgütsel Yenileşmeye İlişkin Görüşlerinin Araştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- Senemoğlu, N. (2002). *Gelişim, Öğrenme Ve Öğretim (Kuramdan Uygulamaya)*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Telef, B. B. (2011). Öğretmenlerin Öz-Yeterlilikleri, İş Doyumları, Yaşam Doyumları Ve Tükenmişliklerinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(1), 91-108.
- Tschannen-Moran, M., ve Hoy, W. A. (2001). Teacher efficacy: Capturing and elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17, 783-805.
- Usluel, K. (2005). Öğretmen Adayları Ve Öğretmenlerin Bilgi Okuryazarlığı Yeterliliklerinin Karşılaştırılması, *Eğitim Araştırmaları*, 22.
- Yetim, A. A. ve Göktaş Z. (2004). Öğretmenin Mesleki Ve Kişisel Nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 12(2), 541-550.
- Yılmaz, K. ve Çokluk Bökeoğlu, Ö. (2008), İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Yeterlilik İnançları, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(2), 143-167.
- Zengin Kapıcı, U. (2003). *İlköğretim Öğretmenlerinin Öz Yeterlilik Algıları Ve Sınıf İçi İletişim Örüntüleri*. (Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.